

تلفن همراه: ابزاری مؤثر در ارتباط یا آموزش درس آناتومی؟

وحید بیاتی*: عضو هیأت علمی، گروه علوم تشریحی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.

لیلا رهبان: دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم تشریحی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.

مهديه بیاتی: عضو هیأت علمی، گروه آمار ریاضی، دانشکده‌ی مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم، قم، ایران.

الب ارسلان منظمی: دانشجوی پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.

محمد شفیعی: دانشجوی پزشکی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، اهواز، ایران.

البرز جفایی سوق: عضو هیأت علمی، گروه علوم تشریحی، دانشکده‌ی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آبادان، آبادان، ایران.

Email: vahid_bayati@yahoo.com, bayati-v@ajums.ac.ir

هفته و بعد از اتمام امتحان‌های پایان ترم درس تئوری و عملی دانشجویان مجدداً همان پرسش‌نامه‌ی اول میان دانشجویانی که وارد مطالعه شده بودند، توزیع و اطلاعات جمع‌آوری گردید. جامعه‌ی آماری مطالعه شامل ۳۵۷ نفر بود که در نهایت، ۳۴۲ دانشجو به پرسش‌نامه پاسخ دادند و وارد مطالعه شدند. روایی پرسش‌نامه با بررسی مقالات و با نظر اساتید برجسته مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ (۰/۸۳۳) تأیید شد. داده‌های جمع‌آوری‌شده در این مطالعه، پس از دسته‌بندی پرسش‌نامه‌های جمع‌آوری‌شده مورد بررسی قرار گرفت. فرم‌هایی که به‌طور صحیح پر شده بودند تجزیه و تحلیل شد و فرم‌های ناقص از مطالعه حذف شدند. داده‌ها با استفاده از نسخه‌ی ۲۰ نرم‌افزار SPSS بررسی شدند. به‌دلیل آنکه داده‌ها دارای توزیع نرمال نیستند، آزمون‌های آماری ناپارامتری برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌کار گرفته شده است. به‌منظور بررسی نظرات دانشجویان دختر و پسر به‌طور مجزا از آزمون من‌ویتنی استفاده شده است. از مجموع ۳۴۲ نفر دانشجویانی که در این مطالعه شرکت کردند، ۱۶۸ نفر (۴۹/۵ درصد) دختر و ۱۷۴ نفر (۵۰/۵ درصد) پسر بودند. پرسش‌نامه‌ی ۲۲ سؤالی در بین دانشجویان رشته‌ی پزشکی دانشگاه اهواز و آبادان پخش شد. با توجه به داده‌های به‌دست آمده بر اساس آزمون آماری من‌ویتنی بین نظرات دانشجویانی که فیلم آموزشی مشاهده کردند و کسانی که مشاهده نکردند در متغیرهای

از دیرباز، اغلب آناتومیست‌ها برای تدریس درس آناتومی از جسد انسان، اطلس و سخنرانی به‌عنوان رویکردهای کارآمد تدریس آناتومی بهره می‌جستند (کاویانی، ۲۰۱۴). تلفن همراه به‌عنوان یک وسیله‌ی ارتباطی، تسهیلاتی را در امر ارتباطات ایجاد کرده است، اما بسیاری از والدین و یا حتی مدرسان دانشگاه، نگران استفاده از این وسیله در سر کلاس و حواس پرتی‌های متعاقب آن می‌باشند. از طرفی، نسل جوان و به‌ویژه دانشجویان تمایل زیادی به شنیدن یا مشاهده‌ی فایل‌های چند رسانه‌ای با این وسیله دارند (لوئیس، ۲۰۱۳). از آنجایی‌که امروزه تقریباً تمام دانشجویان دارای یک تلفن همراه هستند، می‌توان نقش این وسیله را در پیشبرد آموزش و یادگیری درس آناتومی مورد بررسی قرار داد. لذا در مطالعه‌ی حاضر برای اولین بار نقش تلفن همراه و فیلم‌های آموزشی کوتاه‌مدت آناتومی در بهبود یادگیری این درس در بین دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز و دانشگاه علوم پزشکی آبادان مورد بررسی قرار گرفت. بدین ترتیب، فیلم آموزشی کوتاه‌مدتی (۳۰ دقیقه) با همکاری اعضای هیأت علمی گروه علوم تشریحی دانشگاه علوم پزشکی اهواز از آناتومی اندام فوقانی جسد انسان با رعایت تمام اصول و موازین شرعی و اخلاقی تهیه شد. ابتدا پرسش‌نامه‌ای با ۲۲ سؤال در میان دانشجویان توزیع شد. سپس فیلم آموزشی تهیه‌شده در میان تلفن‌های همراه دانشجویان توزیع گردید. پس از یک

Lewis, TL, Burnett, B, Tunstall, RG, et al 2014, Complementing anatomy education using three-dimensional anatomy mobile software applications on tablet computers, *Clinical Anatomy*, Vol. 27, No. 3, Pp. 313-320.

Rosenthal, MB, Eliason, SK 2015, "I Have an iPad. Now What?", Using Mobile Devices in University Physical Education Programs, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, Vol. 86, No. 6, Pp. 34-39.

میزان استفاده‌ی دانشجویان از موبایل جهت یادگیری مطالب درسی، موبایل ابزاری اطلاعاتی است تا یادگیری، میزان یادگیری درس آناتومی با استفاده از تکنولوژی و میزان افزایش میانگین مطالعه با استفاده از فیلم آموزشی اختلاف معناداری وجود داشت ($P < 0/05$). در حقیقت، کسانی که از فیلم آموزشی استفاده کردند از موبایل جهت یادگیری مطالب استفاده می‌کنند و لذا موبایل را ابزاری برای یادگیری می‌دانند. نتایج این مطالعه در تطابق با مطالعات پیشین در زمینه‌ی علوم دیگر نشان می‌دهد که اگرچه موبایل صرفاً یک ابزار اطلاعاتی است، ولی به دلایل فراگیر بودن، مطلوب بودن، قابلیت همراه فرد بودن، جذابیت، تکرارپذیری می‌تواند نقش مؤثری در پیش‌برد آموزش و یادگیری درس آناتومی داشته باشد (روزنتال، ۲۰۱۵).

References

Kaviani, R, Makinejad, SAR, Cheraghi, R, et al 2014, The Evaluation of the Effect of Educational Videos and Time of its Application on Practical Learning of Dental Anatomy and Morphology, *Journal of Mashhad Dental School*, Vol. 38, No. 2, Pp. 149-158 .